

assignatura :	ART CONTEMPORANI I
codi :	22661
professor/a :	Fèlix Ibàñez Fanés
cicle :	primer
quatrimestre :	primer
crèdits :	5
tipus :	troncal
horari de classe :	grup 01 : dilluns i dimecres 8.30-10.00 grup 02 : dilluns i dimecres 11.30-13.00
atenció alumnes :	

1.- Les transformacions de l'últim terç del segle XVIII

La Il·lustració. Els filòsofs. L'Encyclopédie. La nova visió del món: Déu, la naturalesa, l'home, l'Estat. Les desviacions romàntiques: Rousseau. La Il·lustració a Alemanya: Die Aufklärung. Kant. La Revolució industrial. La Revolució francesa. La fi de l'Antic règim.

2.- El neoclassicisme com a tendència

L'esgotament del Rococó. El final de la pintura galant i cortesana. L'organització de l'art a França. L'Acadèmia i els Salons. L'aparició del públic i el naixement de la crítica. L'estètica de la Il·lustració. Diderot. Els antecedents del Neoclassicisme. La cultura clàssica i l'arqueologia. Winckelmann. Roma com a centre d'irradiació. Mengs. Lectures diverses dels models clàssics. Goethe teòric de l'art. L'escultura neoclàssica: Canova i Flaxman. L'arquitectura neoclàssica. El final del sistema renaixentista-barroc i l'inici de l'arquitectura moderna. Ledoux.

3.- David i la seva escola

David, pintor neoclàssic: les obres pre-revolucionàries i l'exemplum virtutis. L'artista i la Revolució. David com a reformador de les institucions. El pintor i l'Imperi. David retratista. La influència de David: un estil internacional. L'Escola de David: Drouais, Girodet, Gros, Gérard, Guérin, etc.

4.- Goya: entre dos mons

La pintura espanyola: dels austries als borbons. Conservadorisme i Il·lustració. Francisco de Goya. Formació i primers encàrrecs. El patronatge. Pintor de la cort. Carles III i Carles IV. La invasió napoleònica. El Goya secret: Caprichos, Los desastres de la guerra. Les pintures de la Quinta del Sordo.

5.- La revolució romàntica (I): l'estètica

L'estètica anglesa de finals del segle XVIII. Burke. Classicisme i romanticisme, Barry. Pintoresc i sublim. Piranesi. Fuseli. Alguns temes romàntics: Blake. L'estètica de Kant: Il·lustració i romanticisme. La teoria del geni. El sublim. L'idealisme transcendental. L'estètica romàntica: Novalis.

6.- La revolució romàntica (II): el romanticisme alemany

Runge: la seva teoria de l'art. El paisatge transcendental. El llenguatge pictòric. La fusió de les arts. Teoria dels colors. Runge i Goethe. Friedrich. Art i religió. La creu de la muntanya (1808). El paisatge romàntic. Schinkel. L'arquitectura romàntica. Classicisme i goticisme. El revival medieval. Els nazarens. Romanticisme i Biedermeier.

7.- La revolució romàntica (III): el paisatge anglès

Turner. Pintura i topografia. Les influències de Claude i Van der Velde. Pintoresc i sublim: Les visions d'Anglaterra i Galles. Color i dissolució de l'objecte. Malenconia i industrialització. Constable. El petit món de Suffolk. El paisatisme com a retrat de la naturalesa. La descomposició del color.

8.- La revolució romàntica (IV): el romanticisme francès

Romanticisme i societat. Les indefinicions del romanticisme francès. Pintura i literatura. Ingres. L'eclecticisme. Classicisme i romanticisme. Ingres i la Modernitat. Guérin. El rai de la Medusa (1818-1819). Romanticisme i realisme. Delacroix. Les grans obres dels anys 20. Els viatges a Algèria i Marroc. El color. L'orientalisme. L'obra dels anys 30-i 40. El final de la pintura d'història. Ingres contra Delacroix. L'Exposició Universal de 1855. El paisatgisme francès. Corot. El paisatge naturalista francès i l'Escola de Barbizon. T. Rousseau.

9.- L'art industrial

La nova cultura urbana. La Revolució industrial i la ciutat. La crisi de l'habitatge. Les reformes urbanístiques. El París de Napoleó III. Hausman. Les exposicions universals. L'arquitectura de vidre i del ferro. El periodisme i les arts gràfiques. La il·lustració i la caricatura. Daumier. La fotografia. Baudelaire: el poeta i la ciutat. Els panorames. Les noves maneres de mirar. La reacció contra la industrialització. Les Arts and Crafts. William Morris. Ruskin. La germandat pre-rafaelita. Dante Gabriel Rossetti.

10.- El realisme i Manet

La revolució de 1848. La nova situació social a França. Els canvis intel·lectuals. El positivisme. La teoria del realisme. Proudhon. Champfleury. Millet. Courbet. Realisme i esteticisme. Manet, chef de file i pintor solitari. Baudelaire i els nous objectius de la pintura. El cercle del Café Gerbois. La pintura com a història de la pintura. Velázquez i Goya. El japonisme. L'art de Manet: el color, la composició, l'espai. Manet i Degas. Degas i la tradició pictòrica francesa. Temes de la vida moderna. Els germans Goncourt. Planxadores, ballarines, cantants, modistes i prostitutes.

11.-Els canvis en l'últim terç del segle XIX

Les transformacions en l'economia i la societat. la Segona Revolució Industrial. El desenvolupament científic-tècnic. La proliferació visual. Les noves visions urbanes. Els cartells. La publicitat. Els avenços de la fotografia. L'impressionisme. Novetat i tradició en aquest moviment. Els impressionistes com a grup. Exposicions independents, marxants, crítics i col·leccionistes. Monet, Pissarro, Sisley. Un cas a part: Renoir. Les pintores impressionistes. Morisot. L'impressionisme com a final d'un cicle històric i inici d'un altre.

12.-Postimpressionisme i simbolisme

Els camins oberts per l'impressionisme. Seurat. Classicisme i revolució tècnica. El món modern i la seva representació. Van Gogh. Romanticisme i primitivisme. Gauguin. Gauguin i el simbolisme. La crisi del llenguatge. Misticisme i ocultisme. Ensor, Redon, Munch, Hodler. Els Nabis. La escultura de Rodin. Cézanne. L'aprenentatge amb els impressionistes. El camí solitari. La construcció d'una nova pintura.

BIBLIOGRAFIA

- ARGAN, G.C. El arte moderno, Akal, Madrid, 1992 (1970)
- BOIME, A. A Social History of Modern Art. Art in an Age of Revolution, 1750-1800, vol. 1, Chicago, 1987

nº
A Social History of Modern Art. Art in an Age of Bonapartism. 1800-1815,

Vol.2, Chicago, 1990

✓ NOVOTNY, F. Pintura y escultura en Europa 1780-1888, Cátedra, Madrid, 1978 (1960)

✓ HITCHCOCK, H.-R. Arquitectura de los siglos XIX y XX, Cátedra, Madrid, 1985 (1958)

✓ NORAMÍREZ, J.A., Historia del arte. El mundo contemporáneo, Madrid, 1997

✓ ROSENBLUM, R./JANSON, H.-W. Arte del siglo XIX, Akal, Madrid, 1993 (1984)

Lliçons 1,2 i 3:

✓ ASSUNTO, R. Naturaleza y razón en la estética del setecientos, Visor, Madrid, 1989 (1967)

✓ La antiguedad como futuro, Visor, Madrid, 1990 (1973)

✓ BARASCH, M. Modern Theories of Art: From Winckelmann to Baudelaire, Neva York, 1990

✓ BECQ, A. Genèse de l'esthétique française moderne 1680-1814, Paris, 1994 (1984)

✓ CALVO SERRALLER, F./GONZALEZ, A. Fuentes y documentos para la historia del arte (Vol. VII: "Ilustración y Romanticismo"), Barcelona, 1982

✓ CASSIRER, E. Filosofía de la Ilustración, FCE, Mèxic, 1972 (1930)

✓ CROW, T.E. Pintura y sociedad en el París del siglo XVIII, Nerea, Madrid, 1989 (1985)

✓ FRIEDLAENDER, W. De David a Delacroix, Alianza Forma, Madrid, 1989 (1930).

✓ HAZARD, P. La crisis de la conciencia europea, Alianza, Madrid, 1985 (1961)

✓ HONOUR, H. Neoclasicismo, Xarait, Madrid, 1982 (1968)

✓ KAUFMANN, E. Tres arquitectos revolucionarios: Boullé, Ledoux y Leque, Ed. Gustavo Gili, Barcelona, 1980 (1952)

✓ La arquitectura de la Ilustración, Ed. Gustavo Gili, Barcelona, 1974 (1955)

✓ PRAZ, M. El gusto neoclásico, Ed. Gustavo Gili, Barcelona, 1983 (1974)

✓ PEVSNER, N. Las academias de arte, Cátedra, Madrid, 1984 (1940)

✓ RYKWERT, J. Los primeros modernos. Los arquitectos del siglo XVIII, Ed. Gustavo Gili, Barcelona, 1982 (1980)

✓ ROSENBLOM, R. Transformaciones en el arte de finales del siglo XVIII, Taurus, Madrid, 1986 (1967)

✓ SCHNAPPER, A. (et al.). David, Catàleg de l'exposició del Louvre, París 1989.

✓ STAROBINSKI, J. 1789. Les emblèmes de la raison, Flammarion, París, 1979 BH1 → traduct al castellà

✓ VIDLER, A., El espacio de la ilustración, Alianza Editorial, Madrid, 1997 (1987)

✓ WRIGLEY, R. The Origins of French Art Criticism. From the Ancient Régime to the Restauration, Nova York, 1993

Lliçó 4:

✓ BOZAL, V. Imagen de Goya, Barcelona, 1983

✓ CARRETE, J. i altres. Francisco Goya grabador, Madrid, 1992

✓ GASSIER, P. i WILSON, J. Vida y obra de Francisco de Goya, Ed. Joventud, Barcelona, 1974 (1970)

✓ GLENDINNING, N. Goya y sus críticos, Taurus, Madrid, 1983 (1977) (tenim una versió anglesa)

✓ GOYA, F. Cartas a Martín Zapater, Taurus, Madrid, 1982

✓ GUDIOL, J. Goya, Barcelona, 1970

✓ HELMAN, E. Transmundo de Goya, Alianza Forma, Madrid, 1983 (1963) BH1

✓ Jovellanos y Goya, Taurus, Madrid, 1970 → BH1 (1980 BH1)

✓ LAFUENTE FERRARI, E. La situación y la estela del arte de Goya. Coincidencias e influencias del arte de Goya, Madrid, 1947

✓ MORALES Y MARTÍN, J.L. Pintura en España. 1750-1808, Madrid, 1994

✓ NORDSTROM, F. Goya. Saturno y la melancolía, Visor, Madrid, 1989 (1962)

NO PÉREZ SANCHEZ, A.E. (et al.) Goya y la ilustración, Catàleg de l'exposició del Museo del Prado, Madrid, 1988

NO SANCHEZ CANTON, F.J./SALAS, X. Goya y sus pinturas negras, Milán/Barcelona, 1973
TOMLINSON, J.A. Francisco de Goya. Los cartones para tapices y los comienzos de su carrera en la corte de Madrid, Cátedra, Madrid, 1993

/ Goya en el crepúsculo del Siglo de las Luces, Cátedra, Madrid, 1993

Lliçons 5,6,7 i 8

BIB ABRAMS, M.H. El espejo y la lámpara, Seix y Barral, Barcelona, 1975 (1953)

NO ANTAL, F. Clasicismo y romanticismo, A. Corazón, Madrid, 1978 (1966)

/ Estudios sobre Fuseli, Visor, Madrid, 1988 (1956)

/ ARNALDO, J. (ed.) Fragments para una teoría romántica del arte, Madrid, 1987
Estilo y naturaleza. La obra de arte en el romanticismo alemán,

Madrid, 1990

/ BINDMAN, D. William Blake, Londres, 1977

/ BISANZ, D. German Romanticism and Philipp Otto Runge, Dekalb, 1970

BIB CARUS, C.G. Cartas y anotaciones sobre la pintura de paisaje, Visor, Madrid, 1992 (1982)

/ CLARK, K. La rebelión romántica. El arte romántico frente al clásico, Alianza Editorial, Madrid, 1990 (1973)

/ EITNER, L. Gericault, his Life and Work, Londres, 1982

/ HONOUR, H. El romanticisme, Alianza Forma, Madrid, 1981 (1979)

NO JENSEN, J. Ch. Caspar David Friedrich, Ed. Blume, 1980 (1977)

/ MARÍ, A. El entusiasmo y la quietud, Barcelona, 1979

NO ROSENBLUM, R., Ingres, Nova York, 1967

NO ROSENTHAL, M. Constable, the Painter and his Landscapes, Londres, 1983

NO SERULLAZ, M. Delacroix, Paris, 1981

/ SCHAEFFER, J. M. L'Art de l'Age moderne, Paris, 1992

NO WILTON, A. Turner and the Sublime, Londres, 1980

Lliçó 9:

/ BENEVOLO, L. Historia de la arquitectura moderna, Ed. Gustavo Gili, 1990 (1985)

NO BENJAMIN, W. Iluminaciones: poesía y capitalismo, Ed. Taurus, Madrid, 1980 (1980)

/ EGBERT, D. D. El arte y la izquierda europea, Ed. Gustavo Gili, Barcelona, 1981 (1970)

/ SOUGEZ, M.-L. Historia de la fotografía, Ed. Cátedra, Madrid, 1981

/ KLINGENDER, F. D. Arte y revolución industrial, Cátedra, Madrid, 1983 (1967)

BIB KOSTOF, S., Historia de la arquitectura, vol. 3, Alianza Editorial, Madrid, 1988 (1985)

/ METKEN, G. Los prerrafaelistas, Barcelona, 1974

/ MORRIS, W. Arte y sociedad industrial, Valencia, 1975

/ NANIERA ELIA, N. William Morris y la ideología de la arquitectura moderna, Ed. Gustavo Gili, Barcelona, 1977

/ PEVSNER, N. Los orígenes de la arquitectura moderna y el diseño, Ed. Gustavo Gili, Barcelona, 1976 (1968)

/ RAMIREZ, J. A. Medios de Masas e Historia del Arte, Madrid, 1981

NO SCHARF, A. Art and Photography, Londres, 1968

Lliçons 10 i 11:

/ BOGGS, J. S. (et al.) Degas, Catàleg de l'exposició al Grand Palais, París, 1988

- CACHIN,F. (et al.) Manet, Catàleg de l'exposició al Grand Palais, Paris, 1983
- CLARK,T. Imágenes del pueblo: Courbet y la Revolución de 1848, Ed.Gustavo Gili, Barcelona, 1981 (1973)
- ✓ NO The Absolute Bourgeois: Artist and Politics in France, 1848-1851, Londres, 1971
- ✓ NO The painting of Modern Life: Paris in the Art of Manet and His Followers, Nova York, 1985
- ✓ NO BERNARD,E. (et al.) Conversaciones con Cézanne, Ed.Gustavo Gili, Barcelona, 1981 (1978)
- ✓ NO FRANCINA,F. (et al.) Modernity and Modernism. French Painting in the Nineteenth Century, New Haven/Londres, 1993
- ✓ FREIXA,M. (et al.) Fuentes y documentos para la historia del arte (Vol. VIII: Las vanguardias del siglo XIX), Ed.Gustavo Gili, Barcelona, 1982
- ✓ FRIED,M. Courbet's Realism, Chicago, 1990
- ✓ HERBERT,R.L. El Impresionismo, Arte, Ocio y Sociedad, Alianza, Madrid, 1989
- ✓ MAINARDI,P. Art and Politics of the Second Empire, Londres, 1987
- ✓ NOCHLIN,L. Realismo, Alianza Editorial, Madrid, 1991 (1971).
    The Politics of Vision, Nova York, 1989
- ✓ REFF,T. Degas. The Artist's Mind, Nova York, 1976
- ✓ REWALD,J. Historia del Impresionismo, 2 vols. Barcelona, 1972 (1961)
- ✓ NO ROSEN,C. i ZERNER,H. Romanticismo y realismo. Los mitos del arte del siglo XIX, H.Blume, Madrid, 1988 (1984)
- ✓ VVAAGustave Courbet 1819-1877 Catàleg de l'Exposició al Grand Palais, Paris
- ✓ NO VVAAMonet Catálogo de la Exposición del MEAC, Madrid, 1986
- ✓ NO VVAA La sculpture française au XIXème siècle ,Paris, 1986
- ✓ NO VVAA Impressionisme. Les origines 1859-1969, Catàleg de l'Exposició del Grand Palais, París, 1994

Lliçó 12:

- ✓ NO CABANNE,P. Van Gogh, Londres, 1963
- ✓ NO CÉZANNE,P. Correspondencia, Visor, Madrid, 1991 (1978)
- ✓ DORAND,D. (ed.) Sobre Cézanne, Gustavo Gili, Barcelona, (1978)
- ✓ NO LUCIE-SMITH,E. Symbolist Art, Londres, 1979
- ✓ REWALD,J. El postimpresionismo. De van Gogh a Gauguin, Alianza Editorial, Madrid, 1982
- B41 RILKE,R.M. Cartas sobre Cézanne, Paidós, Barcelona, 1985 (1952)
- ✓ NO RUBIN,W. Cézanne, the Late Works, Catàleg de l'Exposició del MOMA, Nova York, 1977
- B41 SCHMUTZLER,R. El modernismo, Alianza, Madrid, 1980
- ✓ VVAA Gauguin, Catàleg de l'Exposició al Grand Palais, París, 1989
- ✓ NO VVAA Munch et la France, Catàleg de l'Exposició al Musée d'Orsay, París, 1991
- ✓ NO VVAA Georges Seurat 1855-1891, Catàleg de l'Exposició del Grand Palais, París, 1991

TEXTOS

- B 1) 1.-WINCKELMANN, Johann Joachin Gedanken über die Nachahmung der griechischen Werke in der Malerei und Bildhauer Kunst (1754) (Trad.: Reflexiones sobre la imitación del arte griego en la pintura y la escultura, Ed. Peninsula, col.1. NEXOS, Barcelona, 1987)
- NO 2.-BAUDELAIRE, Charles Le peintre de la vie moderne (1863) (Trad.: El pintor de la vida moderna (ed. A. Pizza i D. Aragó) Colegio Oficial de Aparejadores y Arquitectos Técnicos, Murcia, 1995)
- ✓ 3.-VAN GOGH, V. Cartas a Theo, Barral, Barcelona, 1981 (1968)